Reactie op Advies Adviesraad Participatiewet Amsterdam

Informatie aan bijstandsgerechtigden over hoogte bruto uitkering

Aan	Adviesraad Participatiewet Amsterdam
Van	**College van Burgemeester en Wethouders**
Datum advies	6 juli 2026
Datum collegereactie:	24 augustus 2026

Inleiding

Het college dankt de Adviesraad Participatiewet Amsterdam voor het uitgebrachte advies over het weergeven van bruto bijstandsbedragen op de uitkeringsspecificatie. We herkennen de problematiek van de afwijkende bruto-netto systematiek van de Participatiewet ten opzichte van andere inkomensregelingen gaan hieronder in op de uitgebrachte adviezen.

Samenvatting van het advies

De Adviesraad geeft aan dat het van groot belang is om de hoogte van het bruto inkomen te weten bij het aanvragen van landelijke toeslagen (o.a. huur- en zorgtoeslag). Bij alle inkomensregelingen behalve bij de bijstand is deze hoogte bekend en wordt deze genoemd op maandelijkse specificaties. De Adviesraad

adviseert om de Amsterdammer beter te informeren over de bruto hoogte van de bijstandsuitkering, o.a. door de uitkeringsspecificatie daarop aan te passen.

Daarnaast vraagt de adviesraad aandacht voor het bruto terugvorderen van uitkeringen en de fiscale gevolgen daarvan. De adviesraad geeft aan dat de gemeente Amsterdammers hier beter over moet informeren.

Reactie per adviespunt

Allereerst bedanken we de adviesraad voor het uitgebrachte advies over dit belangrijke onderwerp. Hieronder gaan we in op de uitgebrachte adviezen.

We onderschrijven de problematiek rond de bruto-netto systematiek van de Participatiewet, zeker in relatie tot het recht op landelijke toeslagen, en we werken aan betere communicatie hierover. We gaan hieronder eerst in op de systematiek en informatievoorziening, vervolgens op het specifieke advies over terugvordering.

Systematiek van de bijstandsuitkering

De Adviesraad geeft terecht aan dat er op uitkeringsspecificaties van de bijstandsuitkering, in tegenstelling tot veel andere loon- uitkeringsspecificaties, geen brutobedragen worden genoemd. Dat komt omdat de systematiek van de Participatiewet wezenlijk anders is dan bij andere uitkeringen. Een (aanvullende) bijstandsuitkering wordt maandelijks door de gemeente netto vastgesteld en uitbetaald. Aan het einde van het kalenderjaar rekent de gemeente uit hoeveel belasting er over de uitkering moet worden afgedragen en wordt de uitkering gebruteerd. Dit zorgt ervoor dat mensen met een bijstandsuitkering exact het wettelijk netto sociaal minimum ontvangen, en de belastingdienst aan het einde van het jaar de loonbelasting en premies ontvangt.

Het betekent ook dat het niet mogelijk is om brutobedragen op te nemen op de maandelijkse specificaties. Deze brutobedragen zijn pas aan het einde van het jaar bekend en hangen af van o.a. het overige inkomen van de ontvanger en eventuele ontvangsten op vorderingen. We zijn het met de Adviesraad eens dat dit een onwenselijke situatie is, juist omdat de hoogte van het bruto inkomen zo belangrijk is om het recht op landelijke toeslagen te kunnen berekenen. Daarom willen we meer doen om Amsterdammers over de systematiek te informeren en meer inzicht te geven in de bruto hoogte van de bijstandsuitkering:

- We onderzoeken of we (schattingen van) de jaarlijkse brutobedragen kunnen noemen op Amsterdam.nl en daarnaar kunnen verwijzen op de uitkeringsspecificaties. Deze bedragen zijn alleen van toepassing wanneer Amsterdammers een heel jaar een (volledige) bijstandsuitkering ontvangen, zonder andere inkomsten. Dit biedt niet voor iedereen een oplossing, maar kan wel als hulpmiddel dienen voor de Amsterdammer;
- Conform het advies van de Adviesraad zullen we werken aan betere instructies voor de uitvoering over de bruto hoogte van de bijstand. We zullen de uitvoering daarbij ondersteunen met normkaarten, maar we zullen ook naar andere tools kijken om de dienstverlening te verbeteren.

We willen benadrukken dat deze verbeteracties de door de Adviesraad aangedragen problematiek niet volledig kunnen oplossen. We werken continu aan het verbeteren van onze dienstverlening en aan betere informatievoorziening aan Amsterdammers, maar de echte complexiteit zit hem in de wijze waarop de hoogte van landelijke toeslagen wordt berekend en in de afwijkende systematiek van de Participatiewet ten opzichte van andere regelingen. Deze samenloop tussen verschillende regelingen

kan alleen op landelijk niveau worden aangepakt. In het regeerakkoord van het kabinet Jetten staat dat het kabinet gaat werken aan vereenvoudigingen in het fiscale, sociale zekerheids- en toeslagenstelsel. Vanuit de gemeente Amsterdam zijn we altijd bereid een bijdrage hieraan te leveren.

Bruto terug- en invordering

In het tweede deel van het advies vraagt de Adviesraad aandacht voor het bruto terugvorderen van bijstandsuitkeringen indien een bijstandsschuld niet kan worden verrekend/terugbetaald in het lopende kalenderjaar. De adviesraad vraagt om Amsterdammers beter te informeren over de systematiek, en vraagt om jaarlijks een opgave te sturen.

Tot enkele jaren geleden werden bijstandsschulden inderdaad veelvuldig verhoogd met afgedragen belastingen (gebruteerd). Wanneer het de Amsterdammer niet lukt om een bijstandsschuld in hetzelfde jaar terug te betalen als de schuld is ontstaan, moet de gemeente loonbelasting over de te veel betaalde bijstand betalen. Die belasting moest de Amsterdammer voorheen ook terugbetalen, bovenop de te veel ontvangen netto bijstand. De jaarlijks betaalde belasting, verwerkt in de jaaropgave over de bijstand, kon de Amsterdammer vervolgens weer in mindering brengen op het inkomen bij de aangifte inkomstenbelasting. Dit kan tot een teruggave van inkomstenbelasting leiden.

We waren van mening dat deze wijze van terugvorderen te complex en te onvoorspelbaar was. We hebben dit beleid daarom ook vanaf 2025 aangepast, in lijn met de uitgangspunten van de Agenda Bestaanszekerheid. We bruteren bijstandsschulden alleen nog maar wanneer sprake is van fraude, waarbij ook overdracht aan het openbaar ministerie heeft plaatsgevonden. In die gevallen informeren we de Amsterdammer ook over de hoogte van de gedane aflossingen en de verplichtingen. In alle andere gevallen vorderen we in Amsterdam alleen nog de netto te veel ontvangen bijstand terug. We zijn hierin dus nog een stap verder gegaan dan de adviesraad voorstelt.

Vervolgstappen

We zullen de genoemde acties om Amsterdammers beter te informeren de komende maanden voorbereiden en, als deze haalbaar blijken, vanaf het vierde kwartaal implementeren in de uitvoering. We hopen de Adviesraad Participatiewet hiermee voor nu voldoende te hebben geïnformeerd en zullen de Adviesraad in het eerste kwartaal van 2027 informeren over de voortgang.

Namens het college van B&W

Annemarie Stokman, directeur WPI